

עין משפט ונר מצוה

יח א מיי פ"ה מהל' טומאת אוכלין הל"י:
יב ב מיי סה הל' יח:
כ ג מיי שם הל"י:
כא ד ה מיי פ"ח מהל' תפילין הל' כ סמג עשין פכ טו"ע או"ח סי' לג סעיף י:
כב ו מיי פ"ה מהל' טומאת אוכלין הל"י:

רבינו גרשום

שני שומרין מהו שיצטרפו. לכביצה לטומאת אוכלין: ומי איכא שומר על גבי שומר. כלומר ומי חשוב שומר על גבי שומר להצטרף: קדורה לשון נקובה. פנימיה בין קדורה כלומר דחשוב כאוכל להצטרף: שומר אוכל שחלקו כו'. כלומר שחלק האוכל עם השומר קא מביעאי ליה: ת"ש ר' אלעזר בן עזריה מטהר בשל פול כו' כלומר הוא האב בקליפה דמי בשבולת מיהו כלומר שחלקו דחשוב כשומר לכל דיונין דחשוב כשומר לכל האוכל: האב נמי שדרה ומשום שומר כלומר לאו כדסברת דהשדרות של שבולת ארבעות והן מיצטרפין ומכניסין ומוציאין את הטומאה שדרה אחת הלביתה אלא כל שדרה בפני עצמה מכנסת ומביאה הטומאה ומיצטרפא. בשלמא עילייתא צריכין לתתייתא כלומר אגרת דשדרה חשובה שומר לעצמה בשלמא שדרות עיליות כו' חשובות שומר שהתחתונות צריכות להן להגן עליהן אלא תתייתא מי צריכי להעליות שיהיו חשובות שומר. בחד דרא כלומר לא כדסברת חטה בקליפה דקליפה חשוב שומר בשבולת של ארבע שדרות שהיו שומר אוכל שחלקו אלא בחד דרא כלומר לא כדסברת חטה בקליפתה וליהיו שומר וליהיו מכניס ומוציא חזא שדרה לשדרות אחרות אלא ודאי אין מכנסת ומוציא ומצטרפת אלא שדרה לעצמה. ומי איכא כביצה אוכלין בחד דרא כלומר אגרת חטה נמי עד כאן נמצא כ"י ומגל עד לאדנין.

הטומאתהעתקפירותתמ"ה על מ"ס מנחות, נסיונות, ערכין, כריתות, תמורה, מעילה, תמיד וחולין, ובהי השלמתו ציונא בנית אלול הספרים פאנצליקא מתקבץ יד אחד חקר פאנאזו וסופו ביום רביעי י"ח לחשון תר"ק.
תעמיק מרדכי יעקב יוסף בן ה"ה כ' אדרתס תתק מאפואה ז"ל.

קיט:

שׁוֹמֵר אוֹכֵל שחשֵׁקוּ. לא שחלקו לגמרי דא"כ פשיטא דלא מצטרף כדפרישית לעיל ולהכי נקט נמי דוקא חלקו אצל שני אגוזים שהן שני אוכלים שלמים פשיטא דלא מצטרפין אלא מיירי כגון שיש כאן צער ועליו עור וחלקו לעור והיה חזיו מצד זה וחזיו מצד זה ומייתי ראייה מר' אלעזר בן עזריה דמטמא בשל קטניות משום דכל השומרים שנצרביט מצטרפין אע"ג דכל חד לא מגין אלא אדידיה וא"ת ואמאי לא משני דאין השומרין מצטרפין ומיירי כגון שיש בין כל הגרגרין כביצה בלא שומרין והשומרין מכניסין ומוציאין ואין מצטרפין ואמאי משני ליה בקולחא ומשום יד וי"ל דכלאו הכי ניחא ליה טפי לאוקומי בקולחא ומשום יד ומעיקרא לא היה מוקי לה משום שומר אלא משום דמשמשינן הוה משמע ליה משום שומר אצל השמא דמפרש מלי במשמשינן בתשמשינן ניחא ליה טפי לאוקומא בקולחא: **בבבמי** דר"ש בן שמח. ועדשים נמי כעדשים דר' שמעון בן שטח שהיו כדינרי זהב ועם שומריהם יש זהם כביצה:

לא משום שומר. וא"ת אמאי קאמר ט' ר"ש לעיל אצל נימא לא הוי יד מטעם שומר מיהא ליטומא וי"ל דלעיל מיירי בנוגע בנימא שלא כנגד הצער וכן פירש בקונטרס וא"ת ורבי יוחנן דמוקי לה משום יד אמאי נקט ובשער שכנגדו וי"ל דשכנגדו לאו דוקא כדפירש בקונטרס:

איכא דמתני דה אמתניתין בו' עד לא שנו אלא עצם.

ה"ג הוה מלי למימר לא שנו י"א אלא קרנים ועלפים שהן עצמן משום שומר אלא אידיי דנקט לעיל לא שנו אלא עטם נקט נמי הכא עטם:

אמר אפילו נימא נמי הויא יד א' איתיביה ר' יוחנן לר"ל י"עור שיש עליו כזית בשר הנוגע בציב היוצא ממנו ובשערה שכנגדו טמא מאי לאו משום יד ב' לא משום שומר ומי איכא שומר על גבי שומר חלחולי מחלחל מתקף לה רב אחא בר יעקב אלא מעתה תפילין היכי כתבינן דהא בעינן כתיבה תמה וליכא אשתמיטתיה הא י"דאמרי במערבא ה"כל נקב שהדיו עובר עליו אינו נקב ואיבעית אימא כוליה משום יד כדאמר רבי אלעא במלאי שבין המלאים הכא נמי בנימא שבין הנימין והיכא אתמר דר' אלעא אהא י"מלאי שבשבלים מיטמאין ומטמאין ואינן מצטרפין מלאי למאי חזי אמר רבי אלעאי במלאי שבין המלאים לישנא אחריןא אמרי לה הכי נמי מסתברא דמשום שומר דאי סלקא דעתך משום יד נימא אחת למאי חזי כדאמר ר' אלעא במלאי שבין המלאין הכא נמי בנימא שבין הנימין והיכא איתמר דר' אלעאי אהא דתנן י"המלאי שבשבלים מיטמאין ומטמאין ואין מצטרפין מלאי למאי חזי אמר רבי אלעאי במלאי שבין המלאים ואיכא דמתני לה אמתניתין

עטם דהוי יד אצל נימא. אחת לא חשיבא למיהוי יד דפסקא אלא שומר הויא ויש חומר ביד מבשומר דיד מביאה את הטומאה בכל ענין שהיא אצל שומר אס יש תחיתת עור ועליה צראשה אחד כזית צער וגגע צאחד מן הנימין צראש האחר טהור דשומר אין מציא טומאה כמעשה יד אא"כ נגע כנגד הצער כדאמרין צריש פרקין (לעיל דף קיח.) הנוגע כנגד הצער מאחוריו: ורבי יוחנן אמר אפילו נימא הויא יד. ומביאה טומאה אפילו נגע צנימא שלא כנגד הצער: **צניב**. חוט הצער: **מלי** לאו משום יד. ושכנגדו לאו דוקא: **לא משום שומר**. כיון דליכא כזית עביד שומר מעשה יד להכניס ולהוציא: **שומר על גבי שומר**. נימא על גבי עור: **חלחולי מחלחל**. ומנקיב נימא לעור ויורד על הצער ולא הוי שומר ע"ג שומר: **אי חלחולי מפילין היכי כסבינן**. והלא העור חלול כנגד השער וצעינן כתיבה תמה שלמה ולא פסוקא דכתיב (דברים ו) וכתבתם שיהא כתיבה תמה [שבת קנז:]: **איבעית אימא כולה**. יציב ושערה משום יד וכי קאמר דהוי יד צנימא שבין הנימין דליכא נימין הרבה דאי מנטולת הצער ע"י נימין לא פסקי: **מלאי**. זקן העליון של שבלת: **מיטמאין ומטמאין ואין מצטרפין**. דיד היא ואינה שומר: **למאי חזי**. הא נפקס מאליו כשאחוזין בו: **שבין המלאין**. שאוחז בכל המלאין של שבלת ולא צאחד מהן: **לישנא אחריןא אמרי לה כו'**. מאן דתני הך לישנא סבר דצנימין הרבה אמר ריש לקיש נמי דלא הוי יד (א) ולותביה מהא מתניתא ותרין ליה משום (יד) שומר והכי נמי מסתברא דמשום שומר מדקמני שערה דאי מושום יד נימא אחת למאי חזיא לעולם משום יד ומאי שערה דקמני נימא שבין הנימין: **המלאין שבשבלין מיטמאין ומטמאין**. מוציאין ומכניסין טומאה לשבולתיה ואין מצטרפין דאינן שומר אלא יד: **ואיכא דמסני לה**. להא פלוגתא דר' יוחנן ור"ל:

העור והרוטב פרק תשיעי חולין

שני שומרין מהו שיצטרפו. לאוכל שצמוכן לכביזה: **פנימית**. היינו אותה לצנה הראשונה הראויה לאכול: **קדורה**. נקובה: **מצטרפת**. שהרי היא עצמה אוכל: **אמצעים**. שומר היא: **שלמה מצטרפת**.

דהוי שומר: **קדורה אינה מצטרפת**. דלא הויא שומר: **חיזונה טהורה**. שאין שומר על גבי שומר חשוב שומר: **שומר אוכל שחלקו**. כגון אוכל כביזה ושומרו עליו וחלקו פאזו כגון שני צללים קטנים שאין בשניהם אלא כביזה עם שומריהם וקמצעיא ליה אי מצטרפי הני השומרין עם האוכל אי לא: **ומטמא בשל קטנים**. קא סלקא דעתיה שניים ושלשה שרציטיס מצטרפין לכביזה עם אוכלין שצדן דודאי אין בשרציט אחד כביזה אלמא שני שומרין מצטרפין דעם שני אוכלין לכביזה אע"ג דהאי לא מגין אהאי: **בקולחא**. האי מטמא ומטהרין בקולחא קאי ומשום יד דהוי יד לכולהו שרציטין:

חטין בקליפטן. אלמא חטין עם שומריהן מצטרפין לכביזה אלמא שני שומרין מצטרפין וה"ה לאוכל שחלקו ויה"כ הוה מזי למרוצי צריה שאני אלא תירוץ דחיקא הוא: **כדאמר רב אחא בקולחא ומשום יד**. דיד אחד הוא: **הך קליפה נמי בשדרה**. קאמר כסאסא דשבלתא שהחטין קצועין בשדרה צהיקף סביב ומשום שומר דכל השבלת שלמה וכל הסאסא הויא חד שומר דכולן צריכין זה לזה שאס יפול אחד יוכלו נופלין ולא הוו שומרין: **בשלמא עילייתא צריכי לפסייתא**. כלומר דשורות עליונות שהחטין קצועין צדן יו"צריכות שיהו שורות התחתונות קיימות שאס נשרה הקליפה התחתונה של שבלת נושרת הקליפה הסמוכה לה עד שיפלו כל הקליפות והחטין עד ראש השבלת: **אלא דרא ספיייתא מי צריכי לעילייתא**. בלא עילייתא נמי מקיימי תתייתא ואפילו הכי מצטרפין שומרים דדרי עילייתא צהדי אוכלים תתאי ושומרין תתאי: **צחד דרא**. קאמר דמצטרפי שומרים דחד שומר הוא דמתוך שקצועים דדומק מתקיימת ואס יטול אחד מצינתיס יש ריוח לחצירו ליפול:

חטי דשמעון בן שטח. כשתי כליות של שור הגדול צמס' תענית (ד' כג. ע"ש): **השסא דאסיס להסי**. מתריצנא לך נמי דהא דקאמר חטין בקליפתן לאו דלצטרפו שני חטין עם שומריהם אלא אס יש בין חטה אחת וקליפתה כביזה כגון חטי דשמעון בן שטח מצטרף שומר לחטין: **לא שנו אלא**

שור הגדול צמס' תענית (ד' כג. ע"ש): **השסא דאסיס להסי**. מתריצנא לך נמי דהא דקאמר חטין בקליפתן לאו דלצטרפו שני חטין עם שומריהם אלא אס יש בין חטה אחת וקליפתה כביזה כגון חטי דשמעון בן שטח מצטרף שומר לחטין: **לא שנו אלא**

אמתניתין

מסורת הש"ס

א) עוקצין פ"ב מ"ד,
ב) נלעיל ק"י: וש"נ,
ג) רש"ל מ"י, ד) מענית כג.,
ה) לקמן קכד., ו) שבת קסח.,
ו) עוקצין פ"ח מ"ג ושם אחת מנעין שנשכלנין,
ז) עוקצין פ"ח משנה ג,
ח) נ"ל ר"ש בן לקיש,
ט) גי' ר"מ ל"ש אלא עור אצל נימא לא הוי שומר אלא אבז דנקט בלישנא קמא עטם נקט נמי הכא עטם,

תורה אור השלם

ו. ובי יפל מנבלתם על כל דורע ודורע אשר יקורע קדורא הוא: ויקרא יא לו

הגהות הב"ח

א) רש"י ד"ה לישנא אחריתא וכו' דלא הוי יד ואותביה מהא:

הגהות מהר"ב רנשבורג

גא' נמי אמציערי ריי לנ"ל עור. יציב מיי פ"ח מה' צבות הטומאות הל' יח:
ב' שם לא משום שומר. יציב מיי שם וע"ש צכ"מ:

מוסף רש"י

עור שיש עליו כזית בשר. צמקוס אחת, חנוגה. צביב היוצא ממנו. היינו צלומת צער ואו צשערה שכנגד חוטו צהר. טמא. דשערה הוי שומר [קסזו קכד.].

שיטה מקובצת

א) חטה נמי כחטי שמעון:
ב) (או כגון שני בצלים קטנים שאין בשניהם אלא כביצה עם שומריהם) נרשם עליו ונ"ב שלא נמצא בשום פירוש כ"י:
ג) אי מצטרפי הני שני שומרים עם האוכלים אי לא:
ד) אלמא שני שומרין מצטרפין לכביצה עם אוכלין שבהן אע"ג דהאי:
ה) האי מטמא ומטהר דקאמר בקולחא קאי:
ו) והכא נמי ה"מ לתרוצי בריה שאני אלא תירוצא דחיקא הוא נרשם עליו ונ"ב שלא נמצא בספר כ"י:
ז) כולן נופלין ולא הוי שני שומרין:
ח) צריכות שיהו שורות התחתונות קיימות שאם נשרה הקליפה התחתונה דהיינו שדרה התחתונה של שבולת נושרת נמי הקליפה הסמוכה לה עד שיפלו כל הקליפות והחטינן עד כצ"ל ונ"ב ג"א בס"י בשלמא עילייתא צריכין שיהא ססאה תתייתאא קיימת שאם נשרה הקליפה תחתונה וכר'.